

Влада на Република Северна Македонија
Министерство за транспорт и врски
Државен инспекторат за градежништво и урбанизам

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - REPUBLIKA E MAQEDONISE SE VERIUT
МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРАНСПОРТ И ВРСКИ
MINISTRIA E TRANSPORTIT DHE LIDHJEVE
ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА ГРАДЕЖНИШТВО И УРБАНИЗАМ
INSPEKTORATI SHTETËSOR PËR NDËRTIMTARI DHE URBANIZËM

Бр.-Nr. 01-370/1
07.06.2021 год.-viti
СКОПЈЕ - SHKUP

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА ВО
ДРЖАВНИОТ ИНСПЕКТОРАТ ЗА ГРАДЕЖНИШТВО И
УРБАНИЗАМ 2021 година

Дел. Бр. _____

Датум: _____

Место: _____

Фатмир Арифи

в.д. Директор

Извршно резиме

Носител на процесот на подготовка на „Годишниот план за спречување на корупцијата во Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам 2021-2022“ (во натамошниот текст Годишен план) е Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам.

За таа цел, врз основа на претходно спроведена анализа на ризиците од корупција, Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам примени широк, инклузивен и транспарентен процес на анализа од искуството во изминатите години со претставници од јавниот и приватниот сектор, медиумите, граѓанските здруженија, експерти и претставници од областа на градежништвото и урбанизмот.

Самата Годишна програма е изготвена согласно визијата за општество засновано на највисоки етички вредности и интегритет што на сите граѓани им овозможува еднаков пристап до одговорни и транспарентни институции и почитување на човековите права и слободи. Со реализацијата на целите и мерките од стратегијата треба да се обезбеди подигнување на довербата во институциите на системот, ефикасно користење на јавните ресурси и јакнење на демократијата, општествените вредности и остварување на човековите права.

Во Годишна програма се дијагностицирани и селектирани приоритетните проблеми кои генерираат висок ризик од корупција и се идентификувани мерки за нивно надминување.

Вовед

Корупцијата е динамична појава која има многу форми и се поврзува со различни економски, правни, политички, социолошки и други фактори. Негативните ефекти од корупцијата се огромни и далекусежни, протегајќи се низ јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор, но во последно време распространета и во областа на градежништвото и урбанизмот. Коруптивното однесување ја поткопува довербата во институциите на системот, ефикасното користење на јавните ресурси и претставува закана за демократијата и остварувањето на човековите права поради ерозија на општествените вредности. Во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси директно или преку посредник, за себе или за друг“, а „под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на неговите јавни овластувања или службени должности“ под корупција се подразбира: „злоупотреба на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба за остварување на корист.

Интегритетот и корупцијата се две спротивставени појави, односно секое коруптивно дејство подразбира кршење на интегритетот. Интегритет е квалитет на дејствување во согласност со општоприфатените морални вредности и норми во корист на јавниот интерес.

Во таа смисла, подготовката на Годишниот план вклучи подготвителни чекори со изработка на Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори од областа на градежништвото и урбанизмот.

Овој Годишен план е дизајниран да се дејствува првенствено превентивно што подразбира намалување на ризиците за корупција преку зајакнување на регулативата, јакнење на функционалноста на институциите на системот и враќање на довербата во него, јакнење на свеста и вклучување на граѓанското општество и јавноста во антикорупциските напори. Годишниот план е заснован на реални процеси и цели кои треба да резултираат со континуирано намалување на корупцијата, а нејзината имплементација ќе испрати силна порака до македонското општество дека борбата против корупцијата конечно се остварува.

ОСВРТ КОН ПРОЦЕНКАТА НА РИЗИЦИТЕ ОД КОРУПЦИЈА

Проценката на ризиците од корупција беше првиот чекор од процесот на подготовка на Годишниот план, кој беше изготвен во согласност со Методологија за проценка на ризик при планирање на инспекциски надзори од областа на градежништвото и урбанизмот бр.01-578/1 од 05.10.2020 година. При проценката е користено макро гледиште, односно направена е проценка на факторите на ризици на системот како целина. Во фокусот на проценката е утврдување на ризиците од корупција кои се однесуваат на инспекцискиот надзор, трошењето на јавни пари или злоупотреба на службени позиции во инспекторатот.

Проценката на ризици ги идентификува следните хоризонтални области каде се генерираат силни ризици од корупција:

- Континуирано следење и идентификување на причините, условите и факторите кои би овозможиле корупција;
- Јакнење на интегритетот на вработените;
- Зголемување на ефикасноста на административните процедури
- Почитување на законските прописи и Кодексот за административни службеници;
- Континуирано зголемување на јавната свест на граѓаните да пријават корупција;
- Континуирано следење на начинот на спроведување на јавните набавки, како и реализирањето на договорите за јавни набавки;
- Јакнење на позицијата на лицето кое известува за неправилности и сомнежи за измами и корупција во Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам и лицето за прием на пријави од укажувачи и
- Континуирано информирање на граѓаните за работата на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам.

ВИЗИЈА И МИСИЈА НА ГОДИШНИОТ ПЛАН

Годишниот план поаѓа од следните долгорочни определби.

Визија

Општество засновано на највисоки етички вредности и интегритет што на сите граѓани им овозможува еднаков пристап до одговорни и транспарентни институции и почитување на човековите права и слободи.

Мисија

Да се обезбеди доверба на јавноста во вршењето на инспекцискиот надзор со јакнење на интегритетот, транспарентност и отчетност во сите сектори од областа на градежништвото и урбанизмот.

ЦЕЛИ НА ГОДИШНИОТ ПЛАН

Спроведувањето на Годишниот план треба да придонесе да се намали нивото на корупција, да се подобри интегритетот, транспарентноста и отчетноста во сите инспекциски надзори од областа на градежништвото и урбанизмот, а со тоа да се придонесе јавноста да има повисока доверба во работата на законодавната, судската и извршната власт.

НАДЛЕЖНОСТИ

Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам како орган во состав на Министерство за транспорт и врски, согласно измените и дополнувања на Законот за инспекциски надзор („Службен весник на Република Македонија бр. 50/10, 162/10, 157/11, 147/13, 41/14, 33/15, 193/15, 53/16, 11/18, 83/18 и 120/18) се стекна со својство на правно лице, со сопствена буџетска сметка како буџетски корисник од прва линија, самостојно спроведува постапки за вработување согласно со закон и одлучува со правата и обврските од работен однос, што значи проширување на надлежноста и зголемување на одговорноста во функција на остварување на стратешките приоритети и приоритетните цели на Владата на Република Северна Македонија.

Со Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, раководи Директор кој го назначува Владата на Република Северна Македонија. Со работата на секторот во Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, раководи раководител на сектор, а во негово отсуство го заменува помошникот раководител на сектор. Со одделенијата раководат раководителите на одделенијата, а во нивно отсуство ги заменува еден од стручните државни службеници со највисоко звање во одделението.

Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам врши инспекциски надзор на територијата на Република Северна Македонија и тоа директна надлежност за објекти од прва категорија и контрола на овластени градежни инспектори во Единиците на локална самоуправа (кои се надлежни за објекти од втора категорија), кои инспекциски надзор се спроведува согласно:

- Закон за градење („Службен весник на Република Македонија“ бр.130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11, 59/11, 13/12, 39/12, 144/12, 25/13, 70/13, 79/13, 137/13, 163/13, 27/14, 28/14, 42/14, 115/14, 149/14, 187/14, 44/15, 129/15, 217/15, 226/15, 30/16, 31/16, 39/16, 71/16, 132/16, 35/18, 64/18, 168/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија бр.244/19, 18/20 и 279/20) и прописите донесени врз основа на истиот закон;
- Закон за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 90/17, 64/18 и 168/18);
- Закон за урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.32/20) и прописите донесени врз основа на истиот закон;
- Закон за инспекциски надзор („Службен весник на Република Северна

- Македонија бр.102/19) и прописите донесени врз основа на истиот закон ;
- Закон за општа управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 124/15) и прописите донесени врз основа на истиот закон;
 - Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер („Службен весник на Република Северна Македонија бр.101/19) и
 - Закон за постапување по претставки и предлози („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/08, 56/09, 13/13, 156/15 и 193/15) и прописите донесени врз основа на истиот закон.

Целите се остварливи со примена на начелата во градежништвото за изградбата на градбите кои се од значење на Републиката, а во урбанистичко планирање: преку интегрален начин во планирањето, грижа и развој на регионалните особености, остварување на јавниот интерес и заштита на приватниот интерес, јавност во постапката за изработка, донесување и спроведување на плановите, инклузивност и партиципативност во постапката, хоризонтална и вертикална усогласеност и координација во планирањето, уважување на стручно утврдени факти и стандарди.

Работите на инспекциски надзор над примената на Законот за градење и прописите донесени врз основа на истиот закон ги вршат градежни инспектори на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, кои се надлежни да вршат инспекциски надзор над градби од прва категорија. Градежниот инспектор при вршењето на инспекцискиот надзор проверува дали овластениот градежен инспектор при општината ги врши работите согласно со истиот закон.

Согласно Законот за урбанистичко планирање ДИГУ преку урбанистичките инспектори проверува дали постапките за изработка, донесување и спроведување на урбанистичките планови се спроведени согласно одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на него.

Имајќи го предвид фактот дека корупцијата е забрането однесување кое ја загрозува демократијата и владеењето на правото односно го оневозможува и/или го отежнува остварување на правото на граѓаните, Инспекторатот врз основа на претходно анализирање на ризичните области за можност за корупција во рамките на неговите надлежности, заради заштита како на граѓаните така и на државата од корупција, а со цел почитување на владеење на правото при своето работење насочена е кон реализирање пред се на принципите на законитост, интегритет, еднаквост, јавност и заштита и одговорност.

АКТИВНОСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА КОРУПЦИЈАТА

Во насока на воспоставување на ефикасен систем на мерки кои ќе овозможат превенција и борба против корупцијата, како главен фокус на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам ќе бидат следните активности:

– **Континуирано следење и идентификување на причините, условите и факторите кои би овозможиле корупција:**

- секој раководител на одделение е обврзан да го следи постапувањето на вработените во одделението, особено да внимава дали ги почитуваат законски рокови за преземање на дејствија/активности по конкретните предмети, дали се одолжуваат определени дејствија кои треба да се преземат, кои се причините за таквото однесување, како и да ги има предвид известувањата кои ги доставуваат граѓаните/правните лица по однос на постапувањето на вработените и во случај на констатирање на непочитување/непреземање навремени дејствија да достави известување до раководството во Инспекторатот;
- врз основа на доставените известувања ќе се анализира состојбата и ќе се идентификуваат категориите на работни места со најголем ризик од корупција и
- по идентификувањето на истите, ќе се предложат мерки за намалување т.е. отстранување на различните форми на ризици од корупција.

– **Јакнење на интегритетот на вработените:**

- секој вработен е должен во своето работење да постапува совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно;
- едуцирање на вработените во своето работење да препознаат и да се спротивстават за секоја незаконска, неморална или нечесна ситуација и
- обучување и мотивирање на вработените да одговорат на предизвиците од оваа област.

– **Зголемување на ефикасноста на административните процедури:**

- со цел навремено постапување и остварување на правата на граѓаните и потребите на правните лица, задолжително е почитување на процедурите за работа и
- секој вработен е должен да извести доколку оцени во текот на работата дека определена процедура треба да се измени/дополни во насока на подобрување на работата со истата.

– **Почитување на законските прописи и Кодексот за административни службеници и Етичкиот кодекс за инспекторите:**

- лицето за човечки ресурси задолжително и навремено ги информира вработените за етичките стандарди и правила на однесување според правилата предвидени во Кодексот на административните

службеници и Етичкиот кодекс за инспекторите, како и именуваните лица за нивните обврски, одговорности предвидени во прописите кои се однесуваат за етичко извршување на нивните функции.

- **Континуирано зголемување на јавната свест на граѓаните да пријават корупција:**
 - изработување на практични информации и обрасци за граѓаните како да ги остварат своите права и да го пријават секое сомневање за неправилност во постапувањето или однесувањето на конкретен вработен во Инспекторатот, како и сомнение за постоење на измама или корупција и
 - зајакнување на довербата на граѓаните кон Инспекторатот.

- **Континуирано следење на начинот на спроведување на јавните набавки, како и реализирањето на договорите за јавни набавки:**
 - почитување на процедурите за спроведување на постапките за јавни набавки и реализацијата на договорите, а според правилата предвидени во Кодексот за јавни набавки;
 - надзор и контрола над примената и почитувањето на процедурите за спроведување на постапките за јавни набавки, како и реализацијата на договорите и
 - едуцирање на вклучените вработените во постапките за јавните набавки да ги почитуваат основните начела, како што се: начелото на слобода за обезбедување услуги, како и начелата на економичност, ефикасност, конкуренција помеѓу економските оператори, транспарентност, еднаков третман на економските оператори и сразмерност.

- **Јакнење на позицијата на лицето кое известува за неправилности и сомнежи за измами и корупција во Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам и лицето за прием на пријави од укажувачи:**
 - едуцирање и усовршување на лицето кое известува за неправилности и сомнежи за измами и корупција во Инспекторатот и лицето за прием на пријави од укажувачи и
 - создавање услови за извршување на нивните обврски според прописите за јавна внатрешна финансиска контрола и прописите за укажувачи.

- **Континуирано информирање на граѓаните за работата на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам:**
 - демонстрирање на отчетноста и овозможување транспарентност за

работата на Инспекторатот преку објавување на веб страницата на сите неопходни информации, како што е Законот за инспекциски надзор, подзаконски акти кои произлегуваат од овој закон, месечни планови, шест месечни извештаи и годишни планови за работата на Инспекторатот, Правилниците за внатрешна организација и систематизација на работните места во Инспекторатот, органограм, информации за спроведување на обуки, практични информации и обрасци за граѓаните за остварување на права согласно Законот за слободен пристап на информации од јавен карактер, соопштенија за јавноста.

ОБЈАВУВАЊЕ

Годишниот план за спречување на корупција ќе се објави на веб страницата на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам.

Изработил:

Наташа Гребенарова Теофиловска
Раководител на ОНПОР